

Mossèn Llorenç Mambrilla Pujol tenia arrels pairals a la parròquia de Castellar

Benvolguda gent del municipi de Castellar de la Ribera, de nou m'adreço a vosaltres per contar-vos engrunes d'història, tot i que, aquesta vegada, les publicacions escrites on quedaren impreses no esmenten les arrels pairals que tenen en una de les vostres parròquies.

Potser recordareu que, en *El Bocamoll* núm. 3, la Dolors Pujol Lasús desgranà un seguit de records de la família que durant generacions donà vida a cal Sastre de Castellar de la Ribera, de la qual la llinda de la porta d'entrada encara fa esment amb la inscripció següent: (Manuel Pujol. Mestre D casas propietario ha fet lo ani 1783).

Doncs bé, avui us parlaré del fill gran de la germana de la Dolors, la Maria Pujol Lasús, que l'any 1925, essent una nena de 12 anys, se n'anà de Castellar de la Ribera, on havia nascut i viscut, per residir a la casa que els pares havien comprat al carrer de Llobera núm. 53 de Solsona, després d'haver venut a l'Ajuntament del seu poble les terres, i la casa que els avantpassats havien aixecat al turó de la parròquia de Castellar.

El Llorenç, primogènit de la Maria i del seu marit Nemesio Mambrilla, nasqué, doncs, a cal Sastre de Castellar, però del carrer de Llobera de Solsona, i ho féu el dia 13 de gener de 1942, en plena postguerra espanyola, i quan pel món bufaven mals aires a causa de la Segona Guerra Mundial.

Als 12 anys, orfe de pare, entrà al seminari de Solsona on, aquell curs 1954-1955, estudiaren 122 seminaristes. (L'any 1954, Any Marià, Espanya es consagrà a Maria el dia de la Verge del Pilar.)

L'any 1962 –any de la inauguració del Concili Vaticà II–, quan per aquí era poc freqüent anar-se'n a conèixer nous mons, el Llorenç, seminarista de 20 anys, emprengué un llarg viatge per mar que el portaria lluny, molt lluny, a un petit país de l'Amèrica del Sud anomenat Uruguai, veí del Brasil i l'Argentina, on acabaria els estudis de te-

Mn. Llorenç Mambrilla Pujol i la seva mare Maria Pujol Lasús

Cal Sastre de Castellar –Castellar de la Ribera–

Bocins de la nostra història

ologia i seria ordenat sacerdot el dia 13 d'agost de 1966. Els motius que l'impulsaren a anar-hi, els explicà en una entrevista concedida l'any 1989 a la revista navesenca *El Babau*, amb les paraules següents:

“Ja feia temps que el papa Joan XXIII insistia que els espanyols teníem més responsabilitat que d'altres països en la tasca d'evangelització d'Amèrica i demanava capellans. Em semblava que, pel fet de ser català, no tindria les mateixes facilitats que un espanyol, però que d'una manera o altra me'n sortiria; i vaig decidir anar a fer-hi els últims estudis, a fi de conèixer més de dins la forma de ser d'aquella gent i d'integrar-me al màxim fins a poder passar per un d'ells. I el fet que fos a l'Uruguai, va ser realment un voler de Déu, el vaig triar en saber que al seminari d'aquell país hi havia d'altres catalans”.

Ja ordenat capellà, el dia 30 de desembre de 1967 hi començà la seva tasca de rector de la parròquia San Antonio de Aiguá.

Mapa de situació d'Aiguá. A l'extrem superior esquerre el mapa d'Uruguai

Aiguá és una petita ciutat uruguaiana, d'uns 7.000 habitants, que dista uns 170 quilòmetres de la capital del país –Montevideo–; civilment pertany al Departament de Maldonado i eclesiàsticament a la Diòcesis de Minas. En llenguatge guaraní el seu nom significa lloc on neixen els rius o abeurador de l'ànima, i és que l'abundor d'aigua

La primera casa del costat dret de la fotografia és cal Sastre de Castellar, del carrer de Llobera de Solsona

és una de les característiques més importants de la contrada, que té turons on neixen nombrosos rierols que hi afavoreixen vida i fertilitat; el seu turó més elevat, el Cerro Catedral de 513 metres d'altitud, també l'és del país. Per tant, gairebé es podria dir que aquest país eminentment pla no té muntanyes.

La petita ciutat d'Aiguá, comparada amb les nostres, és una ciutat jove; la seva història comença l'any 1892 quan la “señora Margarita Muñiz” –neta d'uns súbdits de “su majestat fidelíssima de Portugal”, que al segle XVIII ocuparen una gran extensió de terreny a la vall del rierol Aiguá, concedida per mercè del superior “Gobierno de España”– donà part d'aquelles terres, que havia heretat del seu pare, per a la instal·lació d'un poble d'amples i llargs carrers amb cases d'una sola planta, que seria reconegut com a tal el dia 7 de maig de 1906, any en què s'hi construí la primera església davant la plaça.

Església, però, que durant el rectorat de mossèn Mambrilla quedà petita, i amb molt d'es-

Bocins de la nostra història

Església parroquial de San Antonio y Nuestra Señora del Valle del Aiguá, beneïda el dia 3-6-1979

forç, el diumenge dia 3 de juny de 1979, s'aconseguí inaugurar-ne una de nova al mateix lloc, adequada a les noves necessitats, i amb la joiosa novetat que la imatge del patró –San Antonio– hi tenia bella companyia, puix el bisbe que beneí el temple, hi beneí, també, una imatge de mida natural (1,60 m) de la Verge Maria amb l'infant Jesús, que pocs anys després seria proclamada copatrona de la parròquia.

Una imatge molt de temps anhelada, que aconseguiren després de donar in comptables voltes per la contrada fins a trobar, al rierol Aiguá, el tronc d'arbre adient, i de rumiar de valent l'aspecte de la "Virgen del Valle del Aiguá" que hi seria creada per l'artista local Ada Letamendía, que li sabé donar el desitjat: una faç tendra i serena que guaita amb somriure dolç qui s'hi apropa, un cos de dona arrelada a la zona, però amb un toc de virginitat fecunda, la posició de la mà dreta de la qual (amb l'esquerra sosté el Fill que uneix al rostre, en un tot uniforme, el conjunt de races d'Amèrica) és la mateixa que la de l'escut de la ciutat d'Aiguá, que sembra estels en la seva fèrtil vall.

L'homenatge que li reteren després de ser beneïda fou sentit i participat; moltes foren les paraules que li adreçaren, entre les quals les dels següents versos del poema que un mestre d'escola escrigué per a Ella:

"Señora del Valle, madero divino:
derrama tu gracia, Flor de santidad!
Con dulce mirada de amor, iluminas
las almas que esperan tu luz de verdad".

Mossèn Llorenç Mambrilla també va compondre per a Ella la lletra i la música d'una oració, la següent súplica de la qual potser l'any 1993 li fou amorosament atesa:

"Al llegar la muerte, Virgen del Aiguá
Abrenos tus brazos, Virgen del Aiguá".

I és que mossèn Llorenç, quan tan sols tenia 51 anys d'edat, morí a l'Uruguai, a causa d'una parada cardíaca, el dia 6 de juliol de l'any 1993 per a la gent d'aquelles terres; per a nosaltres, però, per raó de la diferència horària, exhalà el darrer sospir el dia 7.

La seva mort fou plorada en una i altra banda d'aquell immens oceà Atlàntic que, amb il·lusió, solia travessar cada 4 anys ansiós de retrobar-se amb la mare, familiars, persones estimades..., amb les quals l'any 1991 celebrà els seus 25 anys de sacerdoci, al santuari del Miracle. Aquell estiu, però, quan de nou partí al seu país de missió religiosa, qui els ho havia de dir que no el podrien tornar a abraçar!

L'any 1993, pocs dies abans de morir, mossèn Llorenç envià una carta als seus feligresos des del llit del centre assistencial on estava internat, les darreres paraules de la qual: "Y ya saben que –por lo menos en la misa dominical– me tienen siempre entre ustedes", esdevindrien realitat el dia 15 d'agost de l'any 1999 quan, per fervorós desig de tota la comunitat parroquial, les seves despulles foren traslladades del cementiri a l'església parroquial, davant la qual les esperaren i tot seguit acompanyaren a l'interior on, des-

Bocins de la nostra història

Imatge de Nuestra Señora del Valle del Aiguá, beneïda el dia 3 de juny de 1979

prés d'una eucaristia presidida pel bisbe de Minas acompanyat de set sacerdots, foren posades en una fossa oberta per a aquest fi en una capella lateral. Allí, una parella de la nostra terra que havia anat a Aiguá per a l'ocasió, hi deixà el següent testimoniatge escrit d'arrels i lligams afectius de Catalunya, complint així la voluntat expressada, en vida, per la seva difunta mare, i la que sentien al cor:

"Llorenç a Catalunya, bressol de la teva naixença i creixença, en vida, familiars i amics t'estimarem, t'acompanyarem, t'enyorarem i desitjarem retrobar-nos amb tu. A Catalunya, des que el teu cor malalt deixà de bategar, familiars i amics t'estimem, t'enyorem i desitgem que un dia puguem retrobar-nos de nou, i per sempre, amb tu".

De la vida i de l'obra de mossèn Llorenç, se'n troben referències escrites en diferents publicacions catalanes i uruguaianes; n'he escollit, però, una de cada lloc, i n'he copiat els següents fragments:

"[...] La parròquia d'Aiguá era la nineta dels seus ulls: igual hi construïa l'església, com un ambulatori i habitatges per als

pobres. Si bé el que més el preocupava era la promoció humana i cristiana dels seus feligresos [...] És que mossèn Llorenç era un home d'una intel·ligència i d'una vitalitat més gran encara que la seva còrpora [...] Però, sobretot era un home d'una gran humanitat i amista. [...] Bé que plenament integrat a l'Uruguai, mossèn Llorenç mai no havia deixat d'estimar Solsona, on tenia la seva mare de la terra i la del cel: la Mare de Déu del Claustre [...] li va dedicar un sermó preciós d'aquells que es recorden sempre. Un sermó en què, molt abans que la Mare de Déu de Queralt parlés amb mossèn Tronxo, la Mare de Déu del Claustre parlava, des del principi a la fi, amb un to confidencial de mare, als seus fills solsonins (...)." (*Full Arxiprestal Solsona Morunys*, núm. 171).

"[...] Nació en pleno invierno en la ciudad montañosa de Solsona [...] Sus dotes naturales unidas a una esmerada educación familiar, dieron sus frutos cuando sintiendo la vocación religiosa ingresa al Seminario Mayor de Solsona,

A l'esquerra, mossèn Llorenç Mambrilla Pujol el dia que fou ordenat sacerdot un jove de la seva parròquia (dreta). Al fons, la Verge Nuestra Señora del Valle del Aiguá

Bocins de la nostra història

donde fue formando su espíritu generoso, misionero y entusiasta. Así cuando conoce la necesidad de evangelización que tiene nuestra América, y tiene la oportunidad de entregar su juventud y caridad lejos de su tierra natal y de su familia, no vacila, y cargado de esperanzas lo vimos llegar a nuestro país [...] Nuestra parroquia de Aiguá se vio favorecida con su presencia por más de 27 años. En ese tiempo, no sólo se dedicó a organizar, apoyar y llevar adelante distintas obras pastorales en favor de la infancia, la juventud, la ancianidad, las familias de Aiguá, sino que además trabajó en el Obispado de Minas, y prosiguió su formación humana y ministerial, lo que le llevó muchas veces a otros países a realizar cursos y especializaciones. Este constante anhelo de superación personal, hizo de él un hombre de avanzada, con ideas modernas y claras, que con tesón llevaba a la práctica en sus obras parroquiales [...] Hombre de su tiempo, acompañó con su historia, la historia de nuestra ciudad, enriqueciéndola. Hombre culto, se relacionó con distintas sociedades y estilos de vida, estableciendo lazos de amistad entre nuestra comunidad y muchas otras comunidades [...] Hombre de Dios, jamás su mano derecha supo lo que hacía su izquierda, tal era su sigilo en la caridad; lo que, junto a su celo en la administración sacramental y su esmerada liturgia hicieron de él un fiel pastor [...]". (*Semanario Aiguá*, any 1996).

Al "paisito" hi sol haver també altres sacerdots catalans que presten serveis pastorals en una parròquia, a un dels quals he demanat que escrigués uns quants records de les trobades amb mossèn Llorenç a Aiguà, per a transcriure'ls en *El Bocamoll*, i gentilmente m'ha fet arribar els següents:

"El dia que vaig arribar a la seva parròquia tenia tota una colla de gent que feien "raviols" de forma desinteressada i els anaven a vendre per les cases (prèviament ja els havien demanat). Era una forma de recollir diners per al manteniment de la parròquia. Després dinaven junts i feien comunitat i amiat. Era una gran

Urna amb les restes mortals de mossèn Llorenç Mambrilla. Al fons a la dreta, fossa on fou dipositada el dia 15-8-1999

inventiva seva que donava molts bons resultats en tots sentits. Mentre dinàvem em vaig espantar en adonar-me que no els entenia de res. En preguntar-los quina llengua era aquella perquè a mi no em semblava castellà... em van explicar que era la manera de parlar que tenien entre amics per fer-se bromes. Parlaven en segon i tercer sentit, cosa molt comuna a Uruguai, i que després vaig tenir oportunitat de comprovar. Quan parlen així, hom no entén res. I el Llorenç era un mestre en això. No era uruguaià però com si hi hagués nascut! Ningú el guanyava en bon humor, acudits i manera de parlar en segon sentit...

Una altra cosa que em va cridar l'atenció fou la manera de guanyar-se la vida a més de fer de capellà. Allà hi havia i encara hi ha pocs recursos econòmics. I ell es va posar a fer de "recadero". Com que havia d'anar a Montevideo per altres coses del seu càrrec de capellà a la diòcesi, aprofitava per fer encàrrecs a la gent del poble. Diu que va començar fent-ho pels amics. Però de seguida va córrer la veu i tot el poble sabia que si necessitava alguna cosa de la capital

Bocins de la nostra història

Plaça de la ciutat d'Aiguà. Al fons, l'església parroquial inaugurada el dia 3-6-1979

podia recórrer al Llorenç. Més efectiu que ell no hi havia ningú. El que no trobava ell, no ho trobava ningú. I havia de comprar les coses més inversemblants, o fer arreglar coses que s'havien espatllat, o portar algú al metge... En fi, tot el que pugueu imaginar-vos.

Era una delícia anar a casa seva. Tenia un sentit de l'hospitalitat com mai he conegut. Et feia trobar bé, et feia sentir bé i es posava a cuinar coses exquisides per tal que les visites es trobessin bé. Per aquella casa hi passava tota mena de gent. Des de bisbes (tenia gran amistat amb una colla) fins a personalitats de la vida cultural i social. I també trobava acollida la persona necessitada.

Tenia molt ben muntada una xarxa d'ajuts de tota mena (menjar, acompanyament a malats, etc.). Tenia un sentit del cristianisme que començava primerament per les persones i les seves necessitats materials i espirituals. I de les persones no mirava mai si eren creients o no, si eren importants o no, si eren nens, joves o grans. Acollià tothom que ho necessitava. I el poble sempre li va demostrar un gran respecte i estimació.

Alguns que al principi no el van entendre, van acabar essent amics. I gent que era anticlerical, acabà anant a missa. Perquè coneixent-lo, hom se l'estimava.

I acabo amb una cosa simpàtica: va adaptar la cançó de Lluís Llach *L'Estaca* en una pregària litúrgica i la cantava quasi

sempre tot el poble. Era emocionant per a un català anar a missa a la seva parròquia i escoltar en plena missa: "Santo, muy Santo es el Señor, lleno de gloria y resplandor....", tot això amb la melodia de *L'Estaca*...

Res més, Montse. Et serveix això? Si et serveix, n'estaré molt content i haurà servit per recordar l'amic Llorenç i que la gent de Castellar sàpiga que un fill d'una família originària d'allà va ser estimat i admirat a molts quilòmetres de distància i que possiblement moltes d'aquelles coses i qualitats provenien de Castellar de la Ribera... I per què no?"

I fins aquí, bona gent del municipi de Castellar de la Ribera, les engrunes d'història d'avui que ens han portat a un país xic amb una població petita, sota el cel austral, límpid i estrellat, del qual, reposen les restes mortals de mossèn Llorenç Mambrilla Pujol en l'habitatge d'eternitat amb què l'honorà la comunitat parroquial que durant anys serví.

Engrunes que m'ha complagut especialment contar-vos, puix em consta que mossèn Llorenç apreciava de debò el vostre poble, ja que sentia vives al cor les arrels ancestrals que, per part de mare, l'hi unien.

Fins a una altra, adéu-siau!